

İktidar: Kişiler-arası, Organizasyonel ve Global Boyutları

Çarşamba, 21 Eylül 2005

KONU: İktidarın tanımını yapmaya devam et, gücün ne olmadığını tartışmaya başla: etki ve uyum.

Simmel'in Özeti:

indirgemecilik—toplum bütün etkileşimlerin bir özetidir

ilişkicilik—bütün sosyal hayat birbirine bağlıdır

“İktidar, superordinasyon ve subordinasyon'un tek-yönlülüğünü sosyolojik bir forma dönüştüren etkileşimi, alışverişi gizler.”

Bu transformasyonu görmemek **ferdiyetçilik/müstakiliyetçilik hatasıdır**.

Superordinasyon/subordinasyon ikilisinde rol alan her iki aktör de iktidar ilişkisine katkıda bulunurlar. Her bir tarafın kullanımına açık olan kaynakların neler olduğunu sormamız gerekir?

İktidar kullanımında gücü kullanan kişi nasıl sınırlandırılmıştır? İktidar tamamen kontrol sahibi olabilir mi?

- iktidar sahibi sadece bir ilişkisi olduğu insanlar üzerinde iktidar kullanabilir
- sadece o ilişkinin **eylem alanı** içerisinde iktidar uygulayabilir—örneğin, öğrenci-hoca ilişkisi içerisinde, hoca sadece akademik alanda iktidar uygulayabilir, fakat öğrencinin kiminle çıkıp çıkmayacağı ya da ne alıp almayacağı konusunda hüküm veremez
- tahakküm edilenin ayrıca yükümlülükleri vardır, örneğin, iş ve aile arasındaki mücadelede—işin gerektirdikleriyle ailenin taleplerinin dengelenmesi, ve patron, teknik olarak, sadece ofiste iktidar uygulayabilir, fakat ofiste geçirilen zaman evde geçirilen zamanı azaltır, bu durum da ikisinin sorunlu kesişmesine yol açar
- tahakküm edilen iktidar-sahibinin emrettiğini yapabilme **kapasitesine** sahip olmalıdır yoksa gücün kullanımı sınırlıdır
  - Benjamin Disraeli “Ben onların lideriyim, dolayısıyla ben onları takip etmeliyim” demiştir. Liderler kendilerini takip edenleri anlamak zorundadırlar—kendilerini takip edenlerin yapamayacağı şeyleri emredemezler.
- gücü elinde tutan kişinin **kontrol alanı** sınırlıdır çünkü hayatın her alanını, her eylemi kapsayamazlar, her şeyi kontrol edemezler/gözleyemezler (mesela SSCB, Nazi Almanyası, ve Irak örneklerine bakınız)

Örnekler:

- Amazon.com müşterilerin satın aldıkları şeylerin bilgilerini tutar ve bunlar üzerinden müşteriye önerilerde bulunur. Ancak eğer müşteri bu önerilere uymaz ve önerilen ürünleri almaz ise iktidar kullanılmamıştır.
- denetleme kameralarının çok çeşitli kullanımları vardır—bilgi her an mevcuttur ancak her zaman kullanılmamaktadır.
- Örneğin, totaliteryen toplumlarda direniş nasıl mümkündür? SSCB rock müzik politik bir direniş aracı idi. Bu yöntem çalıştı çünkü müzik hükümetin radar alanında değildi, dolayısıyla buna dikkat etmediler.
- İktidarı elinde tutan varolan ilişki ile sınırlıdır, o ilişkiyle alakalı olan alanlarla sınırlıdır.

--Tehdit olduğunda harekete geçme isteğine sahip olmalı, diğeri üzerinde istenen etkiyi yaratabilecek kapasitesini kaybetmemek için bazı eylemler yapmalıdır.
-- Hukuk, liderleri bağlayan **yüce prensiplerden** biridir. Örneğin, John Roberts “Hiçbir ajandam yok” demiştir. Yani, onlar hukuku yapmayan bireysel savcılardır.
--onlar sadece hukuka hizmet edenlerdir.

* İktidar sosyal etkileşimin içerisinde kullanılmalıdır ve aynı zamanda onun da bir ürünüdür.

(A ve B arasındaki ilişkiyi gösteren şemanın olduğu çalışma notunun tartışılması)

Bazı alış-verişlerde, A neredeyse iktidar sahibi ama tamamen değil, B hala iktidar sahibi (tamamen iktidarsız değil) tahakküm eden kişiye niyet ettiğini vermeyerek, ölmeye razı olarak.

-- örneğin, intihar teröristleri—iktidar sahibine istediğini vermedi reddetmek hususunda son kaynağa sahipler (ölümlerine dair seçim yapmak)
-- örneğin, hükümetin istediklerine uymaktansa ölen insanların olduğu Güney Afrika'daki apartheid rejimi

İktidarın daha samimi küçük grup ve günlük hayat ortamlarında incelenmesi, iktidar örnekleri olduğu kadar etkileme ve uyum/kabullenme örnekleri.

-- sosyal psikolojik olanın incelenmesi= grup içindeki bireysel davranışların incelenmesi

Film gösterimi—Uyum ve Bağımsızlık, Stanley Milgrim'in yönettiği

İki farklı dünyada yaşıyoruz: **kamusal eylem** ve **özel düşünceler**. Sorulması gereken önemli sorular: bunlar nerede kesişiyor? Nerelerde ayrışıyor?

* **Uyum**, öyle yapması gerektiğini düşündüğü için bir **kişinin çevresindeki davranışı benimsemesidir**.

Sosyal norm ve **hukuk** arasında fark vardır—sosyal normların, kurumsallaşmış hukuktan farklı olarak, yaptırım araçları yoktur. O zaman neden insanlar yine de sosyal normlara uyarlar?

* **anti-konformizm/uyumsuzluk**—gruba karşı davranmak ancak yine de grubu referans almak

* **bağımsızlık**—görünüşte gruptan bağımsız olarak davranır, fakat Profesör Silbey bunun imkansız olduğunu söylüyor çünkü *diğerlerini göz önüne almayan hiçbir insan eylemi yoktur*.

* **içselleştirme**—grubun davranışları/eylemleri kişinin kendi davranışları olur

* **özdeşleşme**—kişi normu diğerleri gibi olmak için benimser

Milgrim'in deneyi **boyun eğmeği** test etti—ki bu durumda kişi bir *ödül ya da sonuç beklediği* için durumu onaylar. Bu durum Zimbardo'nun Stanford cezaevi deneyine de uyar. Bu deneyde bir grup öğrenci hapisane ortamına konulmuşlardır, öğrencilerin yarısına gardiyan görevi, diğer yarısına da tutuklu görevi verilmiştir. Her iki deneyde de **otorite** durumu vardır (her ikisi de üniversite ortamında gerçekleşmiştir). Kişi grup normlarına uymadığında, bir **otoriteden gelen emirlere** uyduğunda, bu boyun eğmedir.

* **konformizm/uyum**—kontrol ya da tanımlanabilen bir kontrol aracı yok

* **boyun eğme**—otorite altında uyum sağlama/riayet etme

	Konformizm/uyum	Riayet
etkileme düzeyi	akranlar	hierarchy
cevabın doğası	taklit (homojen performans)	emirleri/talimatları takip etmek/uygulamak çeşitleme potansiyeli var
beklenti	ima edilmiş	açıkça belirtilmiş, emirler/talimatlar
deneğin açıklaması	gönüllü olduğunu iddia ediyor farklı sebeplerle değişebilir	gönülsüz otorite altında hiçbir seçeneğinin olmayışı

Konformizm/Uyum ve boyun eğme birlikte çalışırlar! Konformizm/uyum süreci insanların boyun eğmesi ya da belirli şekillerde hareket etmeleri için kullanabiliriz. Ancak konformizm/uyum aynı zamanda boyun eğmeği kısıtlar.